

rene faar, hvad der jo forøvrigt er saa almindeligt i Syden, ja saa maa Aarsagen hertil naturligvis for en stor Del søges i Mangel paa Opdragelse. Og naar man har set, hvorledes Naturmindesmærkerne behandles paa Øerne, hvorledes f. Eks. de sidste Rester af de forhen udbredte Skove vanrøgtes og ubarmhjærtigt hugges ned, — en skønne Dag gælder det maaske det sidste nulevende Eksempel af en forlængst andetsteds uddød Art eller endog Slægt,

ja saa maa dette naturligvis ogsaa tilskrives Uforstand og Uvidenhed.

Ellers er det en elskværdig Befolkning, man træffer paa Øerne, der er venlig mod de fremmede og hjælpsomme paa enhver Maade.

Hjem rejste vi med Union Castle Line, en Linie, der besørger Trafiken mellem England og Afrika, og havde med dette Selskabs Skib »Gascon« en i alle Henseender behagelig Rejse.

Nogle Træk af Bagindiens Anthropogeografi.

Af

Johannes Reumert, cand. mag.,
Adjunkt ved Svanholm Gymnasium.

II.

Anthropogeografiske Studier.

I den foregaaende Artikel: »Oversigt over Bagindiens almindelige Geografi« har det været Folkenes Livsvilkaar, der har været Genstand for en summarisk Betragtning. — Maaske vil man synes, at Indledningen har været fyldig i Forhold til de anthropogeografiske Træk, der følger efter. Dog tror jeg, at man vil give Forf. Ret i, at det er vanskeligere at tumle med Anthropogeografiens Problemer paa Afstand — end med den fysiske Geografis, hvor man paa saa mange Punkter kan sammenligne og interpolere. — Forf. er derfor ikke blind for, at adskillige Fejl, som han endnu ikke formaar at rette, kan have indsneget sig i den foregaaende Artikel og navnlig vil indsnige sig i den, der følger — blot kan han haabe, at saadanne Fejl ikke bliver væsenlige.

De Træk, der nu fremdrages af Bagindiens Befolkningsforhold, Kultur og Historie, skal blive betragtet under Geografiens Synsvinkel Og man maa ikke vente stort andet, end at nogle Problemer drages frem; thi af Problemer er der mange, — af Fakta kun faa.

Negrito-Elementet i Bagindien.

Beskæftiger man sig med Race- eller Sprogforholdene i Bagindien, bliver man forhavset over den Forvirring, der hersker. Samme Folkeslag bliver af forskellige Forfattere knyttet til forskellige

Sprog- og Racegrupper — en og samme Gruppe gaar under flere forskellige Navne.

Raceforholdene i Bagindien maa man selvfølgelig ikke vente at kunne finde ud af. Naar man ikke en Gang ved velkendte Folkeslag kan have Rede paa Raceelementerne, hvorledes skulde man saa kunne have det hos forholdsvis ukendte Folk. I det Hele og Store kan man dog afgøre Halvøens Racespørgsmaal derhen, at der findes et negritisk Raceelement, et indoaustralsk, og endelig, som det sidst indvandrede og det mest dominerende, det mongoloide Raceelement.

Paa Malakkahalvøen¹⁾ findes i det Indre, omkr. 6° n. Br. de ubetinget negritiske Semang-Folk, Syd for dem de negritiske Nord-Sakei, sydligere endnu Central-Sakei, der har mindre Negrito-Blod, og i Selangor og Negri-Sembilan ved Malakkastrædets Kyst bor Bersisi, der er en Blandingsrace med Negrito-Elementer.

Adolphe Bloch har opstillet følgende Skala, der særligt refererer sig til de franske Kolonibesiddelsers Folkeslag og grupperer dem efter Hudfarven; de mørkeste først.

¹⁾ Wright og Th. H. Reid: The Malay Peninsula. London 1913.

²⁾ Beoch, Adolphe: Quelques remarques d'Anthropologie sur les Cambodgiens. Bulletins et Memoirs de la Société de l'Anthropologie, Paris. V, VII 1906.

- 1) Khmer (Kambodjanerne), Boloven (bor paa Plateauet af samme Navn, 16° n. Br.).
- 2) Stieng (det kambodjanske Navn for de uciviliserede Folkeslag paa de sydlige Annam-Plateauer).
- 3) Malayer, Cham (Malayer med Hindukultur, tidligere paa Annam-Kysten).
- 4) Siamesere.
- 5) Radé (Folk paa Plateauerne; med Cham Laaneord).
- 6) Laotiere (Navn paa de Shanstammer, der hovedsagelig lever ved Mekhong og i Haut Tonkin).
- 7) Annamiter.
- 8) Kineserne.

Boloven-Folkene er efter dette særlig mørke. Deres Hjemsted findes i den mest afsides liggende Part af Annamplateauerne; — det nordvestlige Hjørne, der ved Brud og Tørskovsomraader er afgrænset fra alt det andet ¹⁾.

Folkene her har færre Laaneord fra Khmer og Cham end nogen af de andre Plateaufolk, ligesom ogsaa deres Kultur synes mere uberørt af de omboende Folks. Dette tyder paa, at det mørke (Negrito?) Element her er noget oprindeligt. Hos Semang paa Malakka er der næppe heller Grund til at tvivle om Negritoelementets Oprindelighed.

Noget vanskeligere er det at forklare det Forhold, at Khmerfolkene for en stor Del bærer Negrito-Præg. De bor paa en fra alle Sider nogenlunde let tilgængelig Slette, Sletten omkring nedre Mekhong, og de har under indisk Indflydelse hævet sig til stor Kulturhøjde, ja, i lange Tider været det førende Kulturfolk i Bagindien. — Det kunde være indførte Slaver, bortrevet fra deres Hjem paa Plateauerne, der saaledes dannede et Iskæt i den indoaustralsk—mongoloide Folkemængde. Man véd, at Srepok Dalen ¹⁾ er blevet benyttet af kambodjanske Slavejægere. I den nuværende kambodjanske Kongefamilie finder man udprægede Negrito-Elementer, med subbrachycephal Hovedform, tykke Læber, meget mørk Hudfarve, undertiden med uldagtigt Haar. Det er ret mærkeligt, at netop Kongefamilien i særlig Grad skulde præges af indførte Racer. Ganske vist belærer Historien os om, at der i det 13. Aarhundrede fandt en Revolution Sted, hvorved en »Mand af Folket« kom paa Tronen ²⁾. Men

¹⁾ Henri Maitre: Les Jungles Moï, Paris 1912.

²⁾ Leclère, Adh.: Historie du Cambodge. Paris 1914.

der er ogsaa andre Muligheder for Forklaring, end den at Negritoelementet er indført. Det kan være indfødt eller indvandret.

Det er tænkeligt, at netop de store Oversvømmelsesflader ved Mekongs nedre Løb i samme Grad som de uvejsomme Plateaulande har kunnet yde Beskyttelse for oprindelige Folkeslag. Det er endvidere tænkeligt, at netop denne Beskyttelse har kunnet værne om Kulturen, der senere kom med Inderne. I det gamle Babylon har Sumpene ogsaa ydet Beskyttelse for tidlige Kulturfolk ¹⁾.

Indernes Vandringer skete flokkevis. Først smaa Kolonier, spredt paa Sydannams Kyst, i Kambodja og i Siam (Sukhodaya 300 Aar f. Kr., Sawankalok 100 Aar f. Kr.), senere hele smaa Folkvandringer: En stor Folkemængde under Anførsel af en eller flere Hinduer, hvoraf nogle siges at være Brahminere, andre Ksatriaere.

Grunden har vel været Hungersnød som Følge af Overbefolkning paa Hjemstedet, og Grunden til, at man kun vandrede i Flok, har vel været, at Risdyrkingen ikke kan drives af en enkelt Mand; der maa et færdigt Samfund til, for at Markarbejdet kan blive udført. — Om de faa Hinduer har man talrige Minder i Form af Bygningsværker og Inskriptioner. Har det menige Folk, der fulgte med Hinduerne, ikke sat sig Spor? — Det Omraade, Hinduerne og deres Følgesvende hovedsagelig udvandrede fra, var det saakaldte Kalinga: Kystomraadet under Eastern Ghats, mellem Floderne Mahanadi og Godawari! Indenfor dette Kystland bor Munda-Kolh Folkene. Deres Sprog hører til den indoaustralske Sproggruppe, som særlig P. W. Schmidt ²⁾ har gjort til Genstand for Studium. Til denne Gruppe hører talrige Sprog (deriblandt Miao-Yao-Sprogene i Sydchina) ³⁾ foruden Môn-Folkene (de gamle Peguanere) og Khmer-Folkene. Môn-Khmer-Sprogene og Munda-kolh skulde — stadig ifølge P. W. Schmidt — sammen med Bersisi Sproget paa Malakka danne en særlig — mere nært beslægtet — Sprogfamilie indenfor de indoaustralske Sprog. Dette kunde jo tyde paa, at Slægtninge af Munda har været bosat i Kalingas Kystegne, at de har forladt deres Hjem under Hinduernes Anførsel, og enten har meddelt Folkene, de kom til, deres

¹⁾ Jvf. Fairgrieve: Geography and World power. Lond. 1920.

²⁾ P. W. Schmidt: Die Môn-Khmervölker, Archiv f. Anthropologie V.

³⁾ H. R. Davies Jünnan. Cambridge 1909.

Sprog, eller selv har dannet den første tættere Befolkning i de hastigt voksende Deltaegne.

I begge Tilfælde er der Mulighed for, at Khmers Negrito-Element kan være indvandret. Maaske kan et nøjere Studium af Raceforholdene i Forindien give nogen Oplysning. — Munda-Kolh-Folkene, der almindeligvis regnes til den indoaustralske Racegruppe, er meget mørke; adskillige antager, at et Negrito-Element er repræsenteret blandt dem, men om dette Element har været til Stede i den oprindelige Kystbefolkning og i hvor høj Grad, — derom kan der selvfølgelig ikke siges noget.

Man ved, at større Udvandring til Menam-Mekhong-Sletten, gik over P'anp'an; Staten der beherskede Kao-Maun-Passet ved Tavoi. — Lidt Nord for denne Rute bor nu de sidste Rester af Môn-Folkene. Om disse Môn-Folks Racepræg ved Forf. intet. De Môn-Folk, der bor i Siam (Efterkommere af Fanger og frivilligt indvandrede), ligner Siameserne, men er større af Vækst, noget, der just ikke tyder paa negritisk Tilblanding.

Lad os sammenfatte, hvad her er sagt, i dette; — at der utvivlsomt er et oprindeligt Negrito-Element i Bagindien; men at det er tvivlsomt, om Negrito-Elementet hos Khmer (og Bersisi) er indfødt, indført eller indvandret. Grunde kan anføres til Støtte for alle tre Antagelser; men først en nøjere Undersøgelse vil kunne vise, hvilken af de tre, der har mest Sandsynlighed for sig.

Angkor.

Menams og Mekhongs Deltasletter danner — ret beset — en Enhed. — Da nu dette mægtige Alluvialland blev oversaaet med indiske Kolonier, havde selvfølgelig snart en, snart en anden af disse Førerskabet over Dele af Sletten. Sukhothay—Sawankalok var den førende Stat i Nordsiam, — Landet, der dengang hed Sayam-Deça, indtil Shan-Thay-Folkenes fornyede Indvandring og Angreb o. 1100 e. Kr. knækkede dens Magt.

Efter en større Hinduinvasion i 5. Aarh. e. Kr. faar Angkor sin Glansperiode. Denne By laa paa Alluvialsletten, tæt ved den store Sø Tonlesap, der optager Pladsen for en tidligere Havbugt.

Selv om man ikke er enig med Pavie²⁾ i, at det gamle Ophir var at finde her (Nagakult: $\varphi\iota\zeta$ = Slange), kan man dog nok give ham Ret i,

¹⁾ Graham: Siam, London 1912.

²⁾ Mission Pavie: Études diverses II Historie.

at man her har et slaaende Eksempel paa, at ændrede Naturforhold kan virke vældigt paa Historien.

Hør da! I ældre historisk Tid naaede Mekhongs Deltaaflejringer ikke hen til Egnen ved Pnom-Penh. Skibene kunde Syd om Mekhongs Delta komme ind i Tonlesap, hvor Bjærgene Krom dannede Læ for en sikker Ankerplads. Naturbetingelserne har været til Stede for en god Havn med let Adgang. Maaske har netop en saadan Havn fortrinsvis været Landingsplads for Hindukolonisterne. Pavie mener, at den første Indvandring fandt Sted Aar 430 f. Kr., men først da Samfærselelsen bliver af nogen Betydning, da Kineserne og Ceylons og Madjapaits (Javas) Indbyggere bliver virkelige Søfarere, faar Byen sin store Betydning.

Saa skete der det, at Mekhong — efter Pavie i det 13. Aarhundrede — forlængede sin Vej til Havet og dyngede Materiale op. Den tog den tidligere Bugt til Reservoir og oversvømmede de fordom rige Marker, gjorde det af med Landets Rigdom. Søens Bund blev ikke hævet, da Oversvømmelsen alder førte det allejrede Materiale ud. Klimaet forværredes; det relativt milde Havklima forandredes til et Sumpklima med til Tider uudholdelig Hede. Dette havde (stadig ifølge Pavie) en uheldig Indflydelse paa det tidligere driftige Folk, der blev indolent og sløvt. Hovedstaden blev afskaaret fra Havet. De søfarende Folk søgte andre Veje.

Omkring 650 havde Kambuja-Deça omfattet Størstedelen af Bagindien, o. 1300 faldt Lydrigerne fra, og selve Khmerfolket kæmpede for sin Eksistens som Nation.

Nu vidner de mægtige Ruiner af Angkor-Wat og Angkor-Thom om, at der ved Tonlesaps Bredder har været Hjemsted for en Kultur, der ikke — hvad Mindesmærkernes Størrelse og Rigdom angaar — staar ret meget tilbage for den ægyptiske og den babyloniske.

Kultur- og Folkefølger.

Paa de smaa Sletter omkring Floderne i Kalklandet: »de tertiære Søsletter«, har der meget længe været drevet Risavl. Selv ret smaa Samfund har kunnet opfylde de Betingelser, Naturen her stillede og Smaastaterne i det nordlige Bagindien og det sydlige Kina er da ogsaa Hjemsteder for en ældgammel Kultur. Hvor man først har fundet paa at dyrke Sumprisen er højest tvivlsomt, men utvivl-

somt er det, at de omtalte Søsletter har været Bindeled mellem Indiens og Kinas Risdyrkere.

Sletterne i det sydlige Bagindien har længe ligget hen som Sumpe og Søer i Regntiden, støvfyldte Halvørkner i Tørtiden; noget de for en Del gør den Dag i Dag. Gangeslandet i Forindien er ligeledes først sent blevet opdyrket, langt senere end de smaa Sletter langs Dekans Kyster.

En Smule ved man om Befolkningsforholdene i Bagindien i de sidste Aarhundreder før Kr. F. — Burmeserne var endnu ikke rigtig kommet paa Vandring fra deres tibetanske Bjerge; Shan-Thayfolkene boede endnu hovedsagelig i de sydlige Provinser af det nuværende Kina (Kwangtung, Kwangsi og Kweitschou)

Det vigtigste Raceelement i Bagindien har da været det indoaustralske — i nogle Egne blandet med Negrito.

Naar undtages Søsletterne mod Nord og enkelte Pletter ved Annams Kyst og i Kambodja, har Kulturen over hele Omraadet været Jægerens og den lavere Agerbrugers. Religionen har været animistisk.

Og nu begynder den indiske Kolonisation. Man har Beretninger om, at Kolonister fra Maghada (Hovedstaden i Bengalen, nær det nuværende Patna), der bosatte sig Nordøst for Moderlandet, meddelte de omboende Folkeslag deres Kultur. Leclère tager det for givet, at det var paa den Maade, Shan-Thay-Folkene fik deres indisk prægede Kultur. Maaske har det dog været saaledes, at Shan-Thay paa Vandringen mod Syd optog Kulturelementer, der var fælles for Nordindien og de nuværende Shanlande. Ja, muligvis har Shan-Thay allerede fra deres Udgangspunkt i Sydkina haft Kendskab til Sumprisens Dyrkning.

Imidlertid ved man, at Burma længe havde den nordlige Form for Buddhisme, der blev bragt af Missionærer fra Pataliputra efter et Konvent 241 f. Kr.¹⁾ I Burmas gamle Hovedstad Pagan, der blomstrede fra det 7.—13. Aarh. e. Kr., finder man endnu Inskriptioner, der tyder paa, at Nordburma har haft den nordlige Buddhisme. Det kan tænkes, at Maghada-Kolonisterne og de buddhistiske Missionærer er kommet paa samme Tid. Tagoung ved Swhelis Munding i Irawadi, er efter Sagnet grundlagt af indiske Kolonister netop ved den Tid.

Denne ene Bosættelse af Indere paa bagindisk Grund er blot et Led i en stor Kolonisationsbe-

vægelse. I Sydburma, Pegu, havde før vor Tidsregnings Begyndelse allerede Môn-Folket sat sig fast. Jo mere man kommer mod Syd, des mere brahmansk Præg har Indvandringen. Maaske er Naga Kullen noget særligt for Kalingas og Syd-Dekans Indbyggere. Man finder Spor af denne Kult haade i Siam, Kambodja, Annam og paa Malakka. Den sydlige Buddhisme har senere fra Ceylon bredt sig over de bagindiske Lande.

Karakteristisk for alle tidlige Bebyggelser under indisk Paavirkning er, at de undgaar de større Alluvialsletter og opsøger de mindre. Først efterhaanden ligesom gror de udover Flodsletterne og først da opstaar de store Stater, som har haft Førerskabet paa Halvøen.

Baade i Burma og i Siam Kambodja er der stadig strømmet Folk til fra Nord. De indiske eller indisk paavirkede Môn er blevet næsten opslugt af de nordfra kommende Burmesere; men Burmeserne har antaget den indiske Kultur. — Til Siam kom Shan-Lao-Thay Folkene under Trykket af Kublai-Khans Erobringer i Sydkina. Den ene Folkehølge kom efter den anden. Resultatet blev en Blodblanding mellem Shan-Folk og Khmer-Folk. Men den indiske Kultur prægede de nyankomne Folk: — Siameserne. Kulturen var for mægtig til saaledes at udslettes ved Folkevandringen.

Saaledes gik det ikke ved Annams Kyst. Der havde Cham-Folkene (eller Champaerne) sat sig fast. De talte et Sprog, der hørte til de malayopolynesiske. Deres Kultur var i Hovedsagen indisk. Man tænker sig¹⁾, at de enten har været hinduise-rede Malajer, der fra Arkipilet er vandret hertil; — eller man tænker sig, at Malajerne oprindeligt har været bosat ved Kysten og i det indre af Landet²⁾. Jarai, Radé, Churu og Raglai i Annams Bagland har tydeligt malajisk præget Sprog, hvilket kan skyldes Cham-Paavirkning, men ogsaa kan være noget oprindeligt. Fra disse Kyststrækninger skulde da Malajerne have udbredt sig over Arkipilet.

Selv om Malajernes Udvandring maa have fundet Sted hovedsagelig i forhistorisk Tid, kan den Mulighed ikke afvises, at Cham var en Rest af Malajerne, der var blevet tilbage paa Annams Kyst.

¹⁾ Leclère.

²⁾ Kern Het stamland der Maleisch-Polynesische volken (Tijdschr voor Ned. Indie Nieuwe ser. 18. Aarg 1889) citeret i Maitre: Les Jungles Moï.

¹⁾ Nisbet: Burma under British rule. Lond. 1901.

Ifølge Landets Natur bestod Chamriget af en Mængde Smaaenheder, klemt inde mellem Kysten og det utilgængelige Bagland. Forbindelsen med andre indisk paavirkede Folk var meget vanskelig over Land. Champaerne var overladt til sig selv, deres Forbund med de efterhaanden stærkt svækkede Khmerfolk hjalp intet, og skønt de længe modstod Folkemasserne, der pressede paa fra Nord, maatte de dog tilsidst bukke under 1444 e. Kr. Med dem forsvandt ogsaa den indiske Kultur fra Annams Kyster.

Det nuværende Tonkin, der oprindeligt vel nok har været beboet af Slægtninge til Giao-Chi, der nu bor i Haut Tonkin (Sproget nærmest Môn-Khmer), kom tidligt under kinesisk Herredømme, — der var jo let Forbindelse til Sletterne omkring den hvide Flod. En fra Jangtsekiang kommende kinesisk Stamme: »Ngannam« undertvang Giao-Chi, og fik en Mængde Laaneord fra deres Sprog. Disse Ngannams var snart fri, snart afhængige af Kina —, og fra Syd blev de trængt af Cham-Folkene, der fra deres af Naturen befæstede Land gjorde Røvertog til de rige Deltalande. Det blev en Nødvendighed for Ngannams at uskadelliggøre Cham, og efter den sidste Krig blev de næsten helt udslettet. Resten af dem flygtede til Kambodja, en Del (om man tør tro Leclère) til Sumatra. Nogle faa lever den Dag i Dag i Provinsen Kanh-Hoa. Nominelt er de Mu-

ammedanere, reelt er de Brahmatilbedere, Naga- og Aandedyrkere.

I Cochinchina mødes og brydes nu de to Kulturstrømme, den vestfra kommende indiske, den nordfra kommende kinesiske.

At den sidste er kommet langs Kysten og ikke over f. Eks Jünnan, kan forklares ved, at Kalkbjergene er vanskelige at overskride, — Først sent har Kineserne faaet Foden indenfor i de sydlige kinesiske Provinser. Og Jünnans Dale byder en for brat Overgang i klimatisk Hensende.

Annamplateauerne har dannet en Ø i det skylende Hav af Kulturstrømme og Folkevandringer. Afgrænset af stejle Brudrande, øde Omraader med »forêt clairière« og vanskeligt tilgængelige Regnskove og Tornskove, — oversaaet med Moradser og tornet Kratskov — har de beskyttet deres Beboere mod stærk Fremmedindflydelse. De rummer en mosaikagtig Blanding af Folk paa forskellige Kulturtrin og med forskelligt Sprog- og Racepræg. —

Maaske vil man her finde Nøglen til Løsning af nogle af de sproglige, racemæssige og kulturelle Spørgsmaal, der i stort Tal vælter sig ind paa den, der har forsøgt — paa Afstand — at betragte og beundre de Rigdomme, Bagindien indebærer.

Bolivias Trafikforhold.

Skønt Bolivia maa siges at være den af Sydamerikas Republikker, der er mest favoriseret af Naturens Haand, det være Mineral-, Plante- eller Dyreriget, ligger dens Rigdomme dog saa godt som urørt hen.

Grunden hertil er følgende: absolut Mangel paa Søhavne, den ringe Befolkningstæthed, (mindre end 2 Indbyggere pr. km²) Mangel paa Kapital, men først og fremmest de overordentlige vanskelige Trafikforhold, der møder den Rejsende for at naa og befare dette bjerg- og flodrige Land (1.400.000 km²).

Fra Atlanterhavet kan man sejle til Bolivia benyttende de 2 vidtforgreneede Flodsystemer, som former Amazon- og La Platafloden.

Fra Para ved Udløbet af Amazonfloden følges

denne og Madeirafloeden til Villa Bella, (Grænseby mellem Brasilien og Bolivia) en Sejlads paa ca. 3000 km. Herfra kan sejles paa Bifloderne Beni og Mamoré langt ind i Republikken.

Paa den anden Rute over Atlanterhavskysten løder der Floddampere paa Rio La Plata fra Buenos Aires op til Asuncion i Paraguay. Herfra er den bolivianske Biflod Pilcomayo kun lidet befærdet paa Grund af, at den hurtig udtørres udenfor Regntiden. —

— De Floder, der fødes i Bolivias Højcordillera og falder udi Pacifichavet, er faa og lidet vandrige og følger ikke tjenlige for Skibsfart. —

For at udnytte Landets Rigdomme har den bolivianske Regering længe været klar over, at et